

DONJA BEDEKOVČINA

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko - zagorska
Grad/općina	Općina Bedekovčina
Naselje	Bedekovčina
Katastarski podaci	k.č. br. 2595/4, 2593/5, 2593/4, 2593/3, 2593/2, 2593/1, 2595/2, 2598, 2599/8, 2599/13, 2599/7, 2599/9, 2599/3, 2599/6, 2599/5, 2595/1, 2593/6 sve k.o. Bedekovčina
Naziv	Dvorac Donja Bedekovčina
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	1780. god.
Naručitelj	Obitelj Bedeković Komorski
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-1729
Namjena	Stambena

Jozefinska topografska karta iz 18. stoljeća, zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac Donja Bedekovčina smješten je na povišenom platou uz cestu koja povezuje Zabok i Bedekovčinu. Uokolo građevine je uređen novi perivoj s prilaznim putom koji slijedi trasu nekadašnje prilazne aleje. Pred ulazom u dvorac na stražnjem uzdužnom pročelju je cvjetni rondel. Zapadno od dvorca izgrađen je bazen s pomoćnom zgradom, dok se na suprotnoj strani uz rub imanja nalazi manje jezero. Grupa visokog raslinja jugozapadno uz cestu te visoko grmlje obrubljuju imanje.

2.1. DVORAC

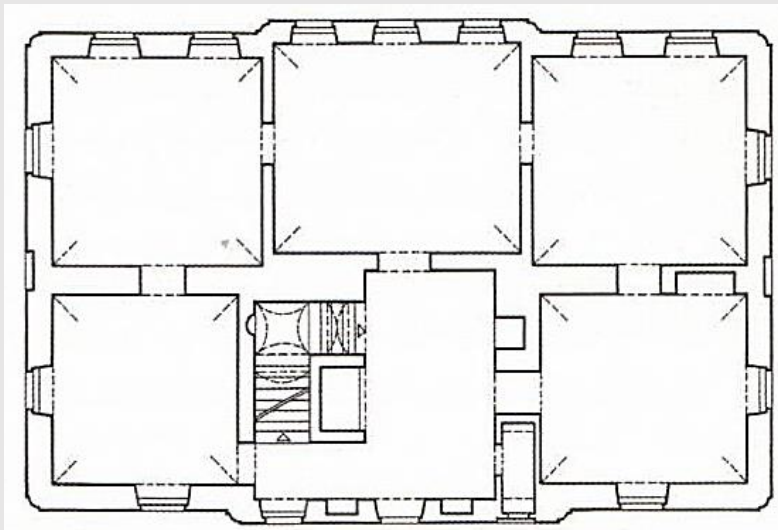
Jednokatni dvorac pravokutne osnove zaključuje dvostrešno krovništvo sa zabatnim skošenjima. Prednje i stražnje uzdužno pročelje imaju rizalitnim istacima naglašenu središnju troosnu zonu.

U obje etaže prostorni koncept temelji se na trodijelnoj podjeli koju čini središnja zona, u prvom katu podijeljena na prednji reprezentativni prostor i ulazno predvorje sa stubištem, uz koju su s obje strane po dvije međusobno povezane prostorije. Riječ je o simetričnoj prostornoj organizaciji koja je dijelom

narušena smještajem dvokrakog stubišta L tlocrta uz zid središnje dvorane. Zanimljivost i posebnu vrijednost predstavlja oltar u predvorju prvoga kata, smješten u uzidanom ormaru s drvenim vratnicama čijim je otvaranjem prostor poprimao ulogu dvorske kapelice.

Podrumske prostorije svođene su bačvastim svodovima sa susvodnicama jednako kao i prostorije prizemlja s iznimkom predvorja koje zaključuju češki svodovi. Katne prostorije imaju stropne zaključke. Trodijelna podjela prostora izražena je artikulacijom uzdužnih pročelja gdje se troosnim rizalitnim istacima naglašavaju središnje prostorije prizemlja i kata u odnosu na bočne prostorije koje na glavnom pročelju imaju po dva, a na stražnjem po jedan prozor. Kako bi se postigla simetrična pročeljna raščlamba korišteni su slijepi prozori kako na stražnjem tako i na oba bočna pročelja. Oblikovanjem je naglašena horizontalna podjela kojom se nagovještava karakter i funkcija prostora pa je prizemna zona obuhvaćena trakama rustike, dok su katne plohe reprezentativnog kata ritmizirane glatkim pilastrima i horizontalnim trakama kojima su formirana prozorska polja. Portal, smješten na stražnjem pročelju, ima polueliptoidni zaključak s godinom 1780. na zaglavnom kamenu. Katni prozori imaju karakteristične barokne okvire s pravokutnim istacima na uglovima.

Osim vrijednog oltara s kipom Trpećeg Krista i zidnim iluzionističkim oslikom te oslikanim baroknim vratnicama, sačuvano je podno kameno opločenje u predvorjima. U glavnoj dvorani katne etaže restauriran je i rekonstruiran zidni dekorativni oslik iz 18. stoljeća s prikazima vegetabilnog karaktera.

Tijekom prvog desetljeća 21. stoljeća dvorac je kompletno obnovljen primjenom standardnih konzervatorsko-restauratorskih metoda, pri čemu je vraćena izvorna stambena funkcija. Neinvazivnim zahvatima u nekim prostorima prizemlja i kata omogućeno je funkcioniranje u skladu s potrebama suvremenog života. Okoliš je uređen uvažavajući izvornu perivojnu koncepciju uz dodatke potrebne za ladanje i odmor današnje obitelji. Dvorac predstavlja vrlo uspješan primjer obnove povijesne rezidencijalne građevine koja je prilagođena potrebama suvremenog života.

3. STANJE

Dvorac je u potpunosti obnovljen tijekom prvog desetljeća 21. stoljeća. Tom je prilikom izvedena odvodnja, konstrukcijska sanacija, obnova pročelja i krovišta te uređenje interijera. Danas je u stambenoj funkciji i odličnom stanju.

4. VALORIZACIJA

Dvorac Donja Bedekovčina pripada skupini jednokrlnih baroknih dvoraca podizanih na manjim feudalnim posjedima Hrvatskog zagorja tijekom druge polovice 18. stoljeća. U usporedbi s Gornjom Bedekovčinom, koja predstavlja najranije i najpotpunije stilsko ostvarenje u razvoju jednokrlnog dvorca na području Hrvatskog zagorja, Donja Bedekovčina pripada skupini skromnije prostorne mjere, jednostavnije prostorne strukture i reduciranog broja prostorija. Zajednička osobina ovakvih dvoraca je raspored katne etaže koju čini šest simetrično raspoređenih prostorija unutar pravokutna tlocrta sa središnjom zonom koja u obje etaže usprkos varijacijama i dalje dominira. Zbog slabljenja uloge stubišta u konceptu cjeline, koje se smješta uz bočne ili stražnje zidove ove središnje zone, reprezentativnost pa i simetrija, koje su snažno naglašene u Gornjoj Bedekovčini, ovdje slabije dolaze do izražaja. Artikulacija vanjskog plašta slijedi karakterističnu koncepciju kojom se izražava distinkcija namjene i karaktera prostora prizemlja i kata pa se horizontalnim trakama u prizemnoj zoni izvodi rustika prikladna za gospodarski karakter ove etaže, dok se stambeni reprezentativni kat oblikuje pilastrima i složenijim arhitektonskim detaljima. Dakako, trodijelna prostorna struktura izražena je središnjim rizalitim istacima na oba uzdužna pročelja.

Specifičnost i umjetnička vrijednost ovoga dvorca je maleni oltar s drvenom skulpturom Trpećeg Krista u niši (ormaru) hodnika na katu. Rastvaranjem drvenih baroknih vrata, s oslicima na unutarnjoj strani, ovaj se prostor preobražavao u prostor dvorske kapele.

Dvorac je u 18. stoljeću bio okružen manjim perivojem da bi kao i većina dvoraca tijekom 19. stoljeća dobio nešto veći pejzažno organizirani perivoj s prilaznom alejom, od koje je samo trasa očuvana do današnjih dana. Dvorac je svjedočanstvo načina života sitnijeg hrvatskog plemstva na području Hrvatskog zagorja kao i arhitektonskog oblikovanja manjih dvoraca te uređenja manjih feudalnih posjeda.

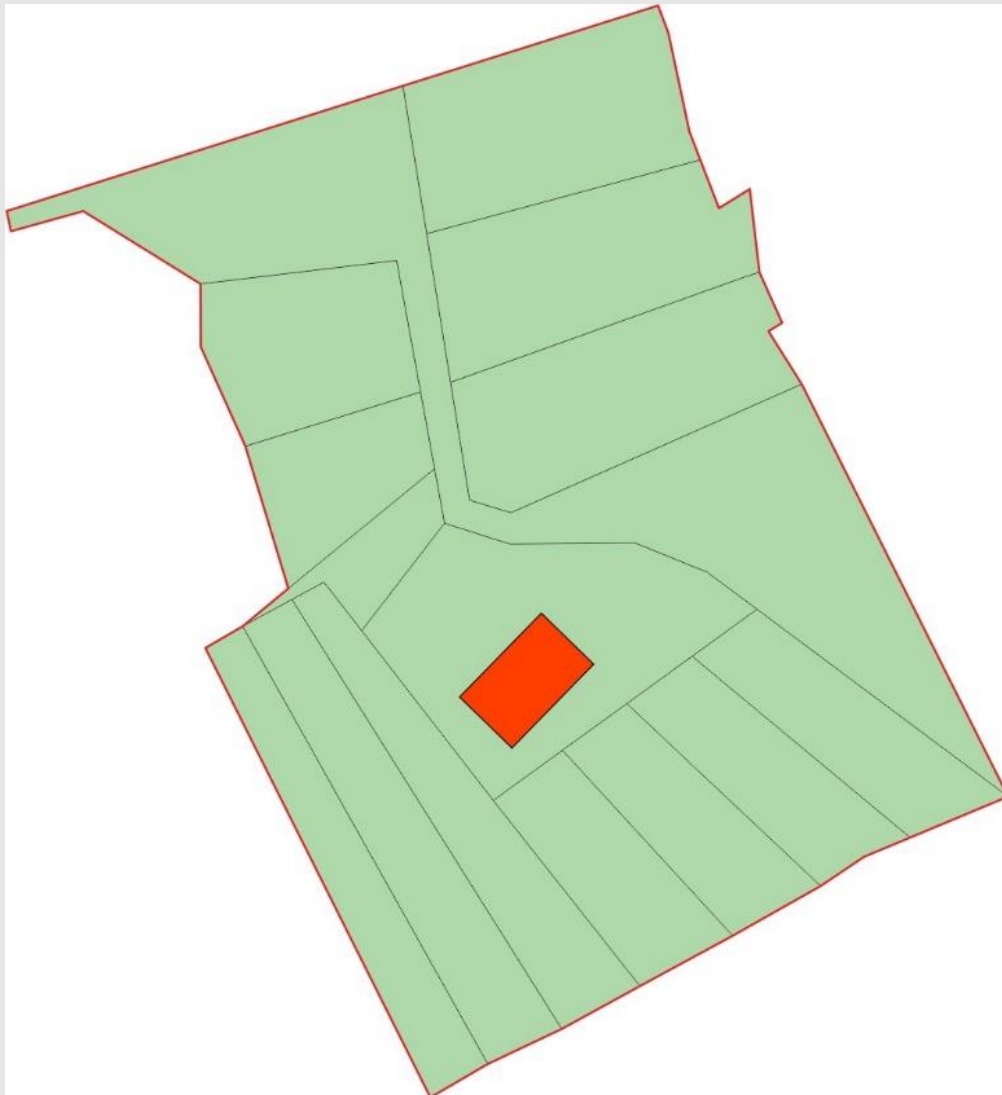
5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 2595/4 k.o. Bedekovčina – stupanj zaštite: D2

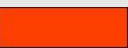
S obzirom na visoke arhitektonske i umjetničke vrijednosti dvorca koji je recentno obnovljen i kvalitetno prilagođen potrebama suvremenog ladanja, potrebno ga je održavati i po potrebi obnavljati primjenom konzervatorskih metoda, sanacije, konzervacije, restauracije, restitucije, rekonstrukcije, u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstrukcijskih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Perivoj – stupanj zaštite: P3

Očuvanje zelene zone s novim načinom oblikovanja i novim sadržajima koji su usklađeni s karakterom prostora.

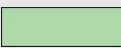

DVORAC

D2

Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

PERIVOJ

P3

Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjericama nadležnog konzervatorskog odjela).

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Marković, Vladimir; Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1995.

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Arhitektonski projekt sanacije krovišta, izvedba drenaže i obnove pročelja (Studio- R d.o.o., Zagreb 2004.)

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Foto dokumentacija: Fototeka Ministarstva kulture, Fototeka Konzervatorskog odjela u Krapini i Zagrebu